

1 Lokaldemokrati, brukermedvirkning, samskaping

Ifølge KS' stordataanalyse av samfunnstrender (2018) er det særlig fire trendklynger som vil vokse betydelig de neste fem år:

- Polarisering og elitemotstand
- Urbanisering og teknologisk skifte
- Klimaenringer og press mot naturen
- Svekkelse av statene og sterkere konflikt

Større ulikhet, urbanisering og innvandring vil være viktige drivere bak politisk polarisering. Klimaendringer vil sette rammer for politikk og økonomisk aktivitet; biologisk mangfold, matvaresikkerhet og bærekraftige økosystemer vil få særlig oppmerksomhet.

Sammen med *skatt, helse, klima og skole* forventes *sysselsetting og næringsutvikling* å bli viktigere i kommunalpolitiske debatter. Forventninger om at folk flest skal inkluderes kommer til å øke, ikke bare i form av brukermedvirkning, men også i samskapende prosesser.

Det vil bli mange og høye forventninger til kommunens rolle, særlig innen *næringsutvikling, inkludering, omsorgstjenester og stedsutvikling*. Forventninger til kommunens innsats for næringsutvikling henger blant annet sammen med uro for jobbknapphet og behov for investeringer i verdiskaping. Inkludering omfatter både integrering og samfunnets behov for at folk skal være en del av fellesskapet, og ikke i utenforskap.

Komplekse beslutninger er krevende for innbyggerne å ta del i. For å tilrettelegge for brede demokratiske prosesser hvor innbyggerne involverer seg kan administrasjonen aktivt kommunisere faglige vurderinger til innbyggerne.

Samskaping handler blant annet om å identifisere problemet sammen med den/de det gjelder, for så å velge eller designe en løsning og produsere den sammen, i et vedvarende løp. Dette forutsetter vilje og evne til å innta nye roller, og at det åpnes for en ny maktfordeling enn vi tidligere har vært vant til.

Frivillig sektor er en viktig aktør i arbeidet med å skape forståelse og utvikle kunnskap som bidrar til å fremme demokrati, medvirkning og samskaping. Arbeid/deltagelse i frivillig sektor er en kanal for engasjement, innflytelse og samfunnsdeltagelse og skaper grunnlag for samhold og fellesskap.

43 prosent av norske lokalpolitikere har opplevd trusler eller hatefulle ytringer. Halvparten har vurdert å gi seg i politikken på grunn av dette. På Kommunalpolitisk toppmøte 9. april 2019 lanseres et felles budskap fra norske ordførere. I den sammenheng pekes det på verdien av lokaldemokratiet og hvilken betydning dette har for å motvirke utenforskap og forsterke inkludering. «Valgløftet 2019» oppfordrer til en debatt uten hets, mobbing, trakassering, skjellsord og personangrep, og som preges av gjensidig respekt som kan danne grunnlag for tillit.

1.1 Demokrati, medvirkning og samskaping i Larvik

Status

Kommunestyret består av totalt 43 representanter; 12 kvinner og 31 menn. Representantene fordeler seg som følger (mars 2019):

	20 – 30 år	30 – 40 år	40 – 50 år	50 – 60 år	60 – 70 år	70 +
Kvinner	0	0	6	4	0	2
Menn	0	3	6	8	11	3

Kommunevalg og stortingsvalg er de største arenaene for befolkningens medvirkning. Følgende tall viser valgdeltakelse i Larvik og Lardal i perioden 1987 – 2017:

Kommunevalg	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
Tidligere Lardal	78,7	77,3	78,9	72,8	64,4	68,9	69,4	68,0
Tidligere Larvik	70,5	67,2	62,9	58,6	58,9	59,3	61,9	57,1
Stortingsvalg	1989	1993	1997	2001	2005	2009	2013	2017
Tidligere Lardal	87,7	81,7	83,8	79,8	78,7	78,8	78,6	77,2
Tidligere Larvik	84,3	76,2	78,7	75,9	77,5	76,6	78,0	76,6

I tillegg er det lagt til rette for en rekke andre medvirkningsmuligheter for/fra befolkningen:

Innbyggerforslag:

Innbyggerforslag er et virkemiddel for å sette fokus på det innbyggerne er opptatt av. Forslag som støttes av 200 eller flere innbyggere må behandles av kommunestyret. I perioden 2015 – 2019 er det fremmet åtte innbyggerforslag. Tre av disse er fremmet i 2019.

Innbyggermedvirkning og samskaping:

Innbyggermedvirkning skal styrke tilliten til lokaldemokratiet og sikre at innbyggernes stemme blir hørt. Det er viktig å tilrettelegge for innbyggerdialog gjennom regler og lovverk, men også i prosesser der involvering av innbyggere ikke er pålagt. Samarbeid i et likeverdig partnerskap (samskaping) er nødvendig slik at innbyggere, kommune, næringsliv og frivillige finner de beste løsningene.

I Larvik brukes ulike metoder og tilnærminger for innbyggermedvirkning og samskaping, blant annet barnetråkk, nærmiljøutvalg og dialogmøter. Kommunen bidrar også i utvikling og utprøving av nye metoder. *U-sving til bedre bolig* er et eksempel på dette.

Innsyn, høringer og innspill:

Kommunens innbyggere har innsyn i alle offentlige dokumenter. I tillegg informerer vi på våre nettsider, i informasjonsmøter og samhandlingsmøter. Denne medvirkningen skal gi

- informasjon om planarbeidet
- mulighet til å komme med synspunkter og innspill

Bruker-/innbyggertilpasning:

I kommunens tjenesteproduksjon er det et mål å bidra til mestring og selvstendighet for den enkelte bruker/innbygger. For å få til dette er det utviklet en rekke virkemidler, for eksempel:

- *Tjenesteappen* gir brukere med tjenestebehov anledning til å legge opp og tilpasse aktiviteter ut fra dagsaktuelle behov.

- En tilnærming med utgangspunkt i «*Hva er viktig for deg?*» skal bidra til at tjenestene fanger opp den enkelte brukers forutsetninger og ressurser, og tilpasse tjenester i tråd med dette.
- *Individuelle planer* skal bidra til at den enkelte bruker får tjenester ut fra sine behov og muligheter i et langsiktig perspektiv.
- *Nye digitale flater* som Facebook – en enkel måte å fremme og dele synspunkter.
- *Nettbaserte tjenester og skjemaer*, f.eks. tilgang til kart, søknadsskjema og dialog med institusjoner.

Nærdemokratiutvikling

I forbindelse med kommunesammenslåing, ble det opprettet et nærdemokratiutvalg med mål om å styrke lokaldemokratiet og fokus på åpenhet, innsyn, samarbeid og kommunikasjon/samhandling. Det er lagt særlig vekt på å styrke dialog med ungdom.

Frivilligsentralen:

I Larvik kommune har innbyggerne tilgang til to frivilligsentraler. Der legges det stor vekt på medvirkning, aktiv deltakelse og samskaping.

Initiativ fra frivillig og privat sektor:

I Larvik finnes en rekke gode initiativ i frivillig og privat sektor som kan bidra til tilhørighet, medvirkning og engasjement. Eksempler på dette er Foreningen julaften, Larvikspodden og Grendehuset.

Utfordringer

- Det har vært en vesentlig nedgang i valgdeltakelse. Dette er ikke unikt for Larvik.
- Negativ omtale i lokal presse og sosiale medier, samt risiko for trusler kan bidra til at det er vanskelig å påta seg/sikre tilstrekkelig rekruttering til viktige samfunnsverv.
- Politiske verv er krevende med mange og lange møter og stor saksmengde.
- Lavt utdanningsnivå, utenforskap og økonomiske forskjeller i befolkningen kan ha betydning for hvem som medvirker. Slike forhold kan også bidra til økt polarisering.
- Det kan være vanskelig å avgi makt, både for politikere og fagfolk.

Muligheter

- Utvikle/styrke arenaer for og mobilisere til medvirkning og samskaping
- Utvikle systematisk innbyggermedvirkning
- Styrke samhandling mellom kommunen og andre samfunnsaktører, f.eks.
  - Frivillig sektor
  - Næringslivet
  - Utdanningssektoren
- Mer aktiv og åpen kommunikasjon rundt faglige vurderinger
- Jobbe aktivt for å øke kunnskap som kan bidra til å utjevne maktforskjeller
- Ta i bruk/styrke konstruktiv kommunikasjon som tilnærming i møte med befolkningen
- Utvikle/styrke digitale plattformer og verktøy for dialog og samskaping
- Mobilisere lokalsamfunnet til et inkluderende fellesskap

Relevante bærekraftsmål

Kilder:

[KS Trendrapport: Polarisert samfunn, eliter under press](#)

[Kulturplan for Larvik kommune](#)

[Medvirkning i planlegging](#)

[Kommunal Rapport](#)